

Sr. alcalde-presidente do Concello de Lalín
Praza de Galicia, 1
36500 Lalín (Pontevedra)

Expedientes: C.6.Q/22955/14 e
C.6.Q/1014 a 12196/15

Santiago de Compostela, 25 de febreiro de 2015

Sr. alcalde:

Nesta institución iniciáronse expedientes de queixa como consecuencia dos escritos enviados polas asociacións Cova Crea e Petón do Lobo, e mais de 11200 persoas, relativos aos danos ambientais que produciría o trazado previsto para unha liña eléctrica que atravesa Fraga de Catasós, en Lalín.

ANTECEDENTES

1. Nesas queixas esencialmente indícase que o 9 de maio de 2014 se autorizou o proxecto de execución da liña eléctrica denominada LAT 132 kV O Irixo-Lalín, que transcorre polos termos do Irixo (Ourense), e Dozón e Lalín (Pontevedra), promovida por Unión Fenosa Distribución, S.A.

Ese proxecto supón unha afección grave ás Fragas de Catasós ou Casas Vellas e implica a eliminación dunha cantidade importante de árbores autóctonas centenarias e bicentenarias de gran relevancia para o ecosistema das fragas, polo que todos reclaman a modificación do proxecto de liña eléctrica e a protección de Casas-Vellas. Debería modificarse para afastalo das fragas.

O proxecto incumpre o Decreto 171/2012, polo que se aproba o catálogo da paisaxe da comarca paisaxística de Deza, onde se recoñece expresamente o espazo tan valioso da Fraga de Catasós. O decreto obrigaría a evitar a degradación de aqueles espazos con especiais valores naturais e recuperalos no caso de que así o precisen. No Deza unha área natural con medidas de protección é, entre outras, o Monumento Natural da Fraga de Catasós.

Aínda que o citado lugar protexido non se vería afectado de forma estrita pola liña no seu actual proxecto, é necesario entendelo no seu conxunto para manter a conectividade ecolóxica para a preservación da biodiversidade e do ecosistema. Os espazos protexidos non

son illas naturais sen conexión con outros hábitats; polo contrario, a contorna é tan relevante como o espazo protexido en si.

Tamén deberan conservarse as áreas nas que abunden as formacións forestais e vexetais autóctonas e fomentar a recuperación da vexetación potencial.

A resolución que autoriza a liña non cumpre estes e outros contidos do decreto 171/2012.

O artigo 5 da Lei 7/2012, de montes de Galicia, referido a función social dos montes, preceptúa entre outras cousas que "a consellaría competente en materia forestal promoverá a dispoñibilidade de montes ou terreos forestais para fins sociais, educativos, ambientais e recreativos, compatibilizados coa potencialidade e utilización forestal destes", e que "a conservación, expansión e aproveitamento das masas forestais, segundo os criterios de xestión forestal sostible e o disposto na presente lei, é de interese público, sen prexuízo do réxime da propiedade". A execución da liña eléctrica non se considera compatible coa función social de Casas Vellas debido ao seu grande impacto visual e a que vai a eliminar unha boa parte das árbores centenarias, moitas singulares e senlleiras.

Polo anterior reclaman do Concello de Lalín que protexa adecuadamente o espazo e inste a modificación do proxecto para afastalo.

O artigo 1 da Lei de protección da paisaxe de Galicia establece que "ten por obxecto o recoñecemento xurídico, a protección, a xestión e a ordenación da paisaxe de Galicia, co fin de preservar e ordenar todos os elementos que a configuran no marco do desenvolvemento sostible, entendendo que a paisaxe ten unha dimensión global de interese xeral para a comunidade galega, por canto transcende aos campos ambientais, culturais, sociais e económicos".

Os proxectos con avaliación de impacto ambiental deben contar cun estudo de integración paisaxística; porén, non se tivo en conta ese impacto sobre fragas, en particular en Casas Vellas. Unha serie de compoñentes e valores paisaxísticos da área non foron valorados polas distintas administracións. Habería que reexaminar a incorporaron ao proxecto dos obxectivos de calidade paisaxística e as determinacións das directrices da paisaxe establecidas para a unidade da paisaxe do conxunto das fragas.

Nin o Concello de Lalín nin a Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas adoptaron as medidas necesarias para a integración paisaxística da liña no procedemento de avaliación de impacto ambiental.

Segundo a lei da paisaxe “todas as administracións, no ámbito das súas competencias, asegurarán o mantemento, protección, preservación e restauración dos recursos naturais, con independencia da súa titularidade ou réxime xurídico, garantindo que a xestión destes se produza sen mingua da súa potencialidade e compatibilidade cos fans da súa conservación”.

A execución da liña eléctrica nos seus actuais termos é incompatible coa protección das fragas, en particular Casas Vellas, dada a súa notoria singularidade e beleza, que debe ser obxecto de protección especial, e polo seu valor cultural, paisaxístico e ambiental. A utilidade pública e o interese social da súa preservación debe considerarse prevalente respecto da utilidade pública da execución dunha liña eléctrica.

O Decreto 19/2011, de directrices de ordenación do territorio, establece as determinacións excluíntes en relación á paisaxe, que son: -As administracións públicas integrarán, conforme aos criterios da Lei 7/2008, do 7 de xuño, de protección da paisaxe de Galicia, a consideración da paisaxe nos instrumentos de ordenación territorial e urbanística así como noutras políticas sectoriais que poidan producir un impacto directo ou indirecto sobre el. -A Xunta de Galicia desenvolverá os instrumentos da lexislación paisaxística necesarios para asegurar unha axeitada protección, xestión e ordenación das paisaxes de Galicia, que son: a) Os catálogos de paisaxe. b) As directrices de paisaxe. c) Plans de acción da paisaxe en áreas protexidas. -Calquera actuación sobre o territorio incluírá, no marco do proceso de avaliación ambiental, un estudo de impacto e integración paisaxística. -Os catálogos e directrices de paisaxe, considerados no seu conxunto, concíbense como un instrumento normativo complementario aos instrumentos de ordenación do territorio, por canto achegan uns obxectivos e disposicións baseados nas relacións funcionais de todos os elementos estratéxicos do territorio e contribúen a un goberno máis participativo. -En ausencia dos catálogos e directrices de paisaxe, os instrumentos de ordenación do territorio e do plan urbanístico considerarán a perspectiva global e integral da paisaxe e seguirán as definicións e criterios xerais recollidos no apartado correspondente da memoria destas directrices.

Gas Natural Fenosa S.A. non está a cumprir co seu compromiso de responsabilidade corporativa en relación ao medio ambiente. Unha empresa que inviste tantos recursos económicos en campañas publicitarias a favor do medio ambiente demostra pouca sensibilidade á hora de presentar este proxecto. Debera esixírselle que en cumprimento do mesmo afaste a liña da área de Casas Vellas e vele pola protección da zoa e das árbores no reduto da fraga autóctona galega por excelencia.

No vixente Plan Xeral de Ordenación Municipal do Concello de Lalín contéplase como actuacións propostas para Casas Vellas “a protección de elementos singulares

(arquitectónicos e naturais)”, e entre as actuacións de carácter específico destaca "a protección das carballeiras situadas ao Norte e Sureste", "Protección da zona de masas arbóreas situada ao Sureste".

2. Ante iso requirimos información ao Concello de Lalín e ás Consellerías de Economía e Industria, de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas, e de Medio Rural e do Mar, que xa nos remitiron os seus informes. Tamén solicitamos a colaboración da empresa promotora, Unión Fenosa Distribución, que tamén respondeu.

3. A Consellería de Economía e Industria sinala que “ditou resolución pola que se autorizou administrativamente, se aprobou o proxecto de execución e se declarou a utilidade pública, ... da liña eléctrica denominada "LAT 132 KV IRIXO-LALÍN"... Coa construción desta liña eléctrica, que conectará a subestación do parque eólico do Irixo (Ourense) e a subestación de Lalín (Pontevedra), preténdese garantir a subministración de enerxía eléctrica na zona e evitar a posición en punta tanto da subestación de Lalín como da subestación do Irixo: - Actualmente a subestación de Lalín está alimentada por unha soa tiña de alta tensión a 66 kV, simple circuito, dende a subestación de Chantada, o que a configura, así mesmo, en punta, con total dependencia desa liña para garantir a o subministración á súa zona de influencia. Co fin de mellorar a calidade do servizo prestado pola subestación de Lalín e garantir a continuidade do mesmo, está previsto realizar as seguintes actuacións: Repotenciación da LAT 66 kV Chantada-Lalín actual a 132 kV e a Construción da LAT 132 kV Irixo-lalín. Dada a relativa proximidade xeográfica das subestacións de Lalín e O Irixo, ambas en punta, e a substancial mellora da calidade de servizo que suporá o seu funcionamento en rede mallada, proxéctase a construción da LAT 132 kV Irixo-Lalín entre as mesmas, o cal favorecerá ademais as posibilidades de evacuación do parque eólico do Irixo, ao dotalo dunha dobre vía de evacuación. Polo tanto, mediante a construción desta liña garantirase a subministración de enerxía eléctrica na zona e evitárase a posición en punta, tanto da subestación de Lalín como da do Irixo, e conseguírase a evacuación á rede de toda a enerxía xerada no parque eólico do Irixo. A instalación eléctrica consiste nunha liña eléctrica aéreo-soterrada, a 132 kV, con orixe na subestación do parque eólico do Irixo e final na subestación de Lalín, ... cunha lonxitude de 21.757 m, dos cales 20.237 m son en aéreo, con condutor tipo LA-280 (HAWK) e sobre apoios metálicos de celosía, e 1.520 m son en soterrado, con condutor R.H.E. 1x630 mm² Al, cos seguintes tramos... O seu investimento ascende aos 3.188.142,77 € e o seu prazo estimado de execución será de 12 meses”.

En canto ao procedemento seguido sinala que deuse a tramitación ambiental con estudo de impacto ambiental e o órgano ambiental solicitou informes a diferentes órganos. A Secretaría Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental formulou -02/04/13- a Declaración de Impacto Ambiental da liña e recolle un condicionante imposto pola Dirección Xeral do

Patrimonio Cultural, consistente en non afectar ao xacemento arqueolóxico Castro de Catasós. Esta variante recolleuse.

O proxecto presentado inicialmente foi obxecto de modificación para dar resposta aos condicionados ao trazado da liña recollidos nos informes da Dirección Xeral de Conservación da Natureza, pola Dirección Xeral do Patrimonio Cultural e polo Concello de Lalín, nos que se propoñía a modificación do trazado en varios puntos e o soterramento de dous tramos. A empresa presentou un novo proxecto. O correspondente procedemento foi instruído pola Xefatura Territorial de Ourense da consellería. Durante a información pública presentáronse varias alegacións, moitas de carácter ambiental, do que se deu traslado ao órgano ambiental.

O Consello da Xunta de Galicia aprobou definitivamente o proxecto de incidencia supramunicipal.

A consellería conclúe que “de acordo co anteriormente exposto, compróbase que no expediente administrativo seguíronse todos os trámites regulamentarios, constando todos os informes favorables preceptivos. Respecto das cuestións do escrito sobre competencias en materia medioambiental e forestal, entendemos que son as consellerías con competencia nesas materias as que deben dar a oportuna resposta”.

4. Pola súa banda a Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas sinalou que “o 02/04/2013 esta secretaría xeral formulou a declaración de impacto ambiental do proxecto modificado da LAT 132 Kv Irixo-Lalín, ... A tramitación ambiental do proxecto implicou unha serie de modificacións respecto do proxecto inicial co fin de minimizar as afeccións tanto no que respecta aos valores naturais e culturais como sobre as poboacións próximas. Finalmente, o tendido dividirase en dous tramos soterrados: de 319 metros no cruce do Camiño de Santiago e de 1.201 metros á entrada na subestación de Lalín. O resto do trazado ata completar os 21.708 metros de lonxitude total será mediante tendido aéreo. Segundo consta no informe emitido pola Dirección Xeral de Conservación da Natureza, o lugar onde se enclava o proxecto non ostenta ningunha figura autonómica ou estatal de protección de espazos naturais. Tampouco existen humedais dos recollidos no Inventario Galego de Humedais, nin árbores ou formacións senlleiras. Polo tanto, a Fraga de Catasós, espazo declarado monumento natural mediante o Decreto 76/2000, do 25 de febreiro, non se verá afectado. Respecto do impacto paisaxístico do proxecto, no expediente consta o informe do Instituto de Estudos do Territorio no que se reflicte que o promotor presentou un estudo de impacto e integración paisaxística coa seguinte estrutura de contidos: datos xerais, caracterización da actividade, caracterización da paisaxe, caracterización do proxecto, impactos do proxecto, afección visual ao Camiño de Santiago, sinerxias e planos. O dito

documento foi considerado suficiente de acordo coa Lei 7/2008, do 7 de xullo, de protección da paisaxe de Galicia”.

5. O Concello de Lalín sinala que “o procedemento atópase pendente de que os Servizos Técnicos Municipais emitan informe respecto de documentación, presentada por Unión Fenosa Distribución, S.A., relativa a aclaración de orzamentos da obra. No referente aos feitos recollidos no escrito de queixa ... de evidente contido medio ambiental, debemos informarlle de que o proxecto conta con declaración de impacto ambiental formulada pola Secretaría Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental en data 2 de abril de 2013 ... En consecuencia, dado o carácter reglado dos actos administrativos de concesión das licenzas, non podemos apartarnos, no relativo á materia ambiental, da citada declaración de impacto ambiental”.

6. A Consellería de Medio Rural e do Mar sinalou que o servizo de Montes de Pontevedra indica que o distrito forestal de Deza-Tabeirós informou de que a solicitude de corta realizada o pasado verán e afectada pola liña eléctrica é dun particular e é para o aproveitamento de 12 eucaliptos e 42 pinos. “Asemade, no existen solicitudes de corta consonte o artigo 20 e 21 do decreto 50/2014 ... polo que se regulan os aproveitamentos madeireiros e leñosos, de cortiza, de pastos e micolóxicos en montes ou terreos forestais de xestión privada na Comunidade Autónoma de Galicia e o contido, organización e funcionamento do Rexistro de Empresas do Sector Forestal”.

7. Pola súa banda, Unión Fenosa Distribución sinala que “en relación al compromiso medioambiental del Grupo Gas Natural Fenosa, le manifestamos que en Unión Fenosa Distribución S.A., se mantiene una política de responsabilidad corporativa reflejada mediante un Sistema de Gestión Integral que recoge los compromisos asumidos por la compañía en materia de medio ambiente, entre otros. Para ello, se desarrollan nuestras actividades prestando una especial atención a la protección del entorno y al uso eficiente de los recursos naturales que se necesitan para satisfacer la demanda energética. En este sentido, en el respeto al medio ambiente nuestra empresa actúa más allá del cumplimiento de los requisitos legales, contemplando otros requisitos ambientales que voluntariamente adoptamos, involucrando a nuestros proveedores y fomentando en nuestros grupos de interés el uso responsable de la energía. En este sentido, en el proyecto LAT 132KV O Irixo-Lalin, de acuerdo con estos compromisos, se ha actuado de una forma responsable conforme a lo indicado anteriormente. Prueba de ello ha sido la dilatada y exhaustiva tramitación a lo largo de más de ocho años que a continuación se expone: En el año 2007, después de los estudios, evaluaciones y gestiones previas, se presentó para su correspondiente Autorización Administrativa, el Proyecto Oficial, el Proyecto Sectorial y el Estudio de Impacto Ambiental con sus anexos de vegetación, arqueología, etc., donde se evaluaron varias alternativas de trazado. Los documentos presentados fueron informados

por las distintas Administraciones Públicas, abriéndose además los correspondientes plazos de Información Pública, donde cualquier persona u organización que se considerase afectado pudo presentar las alegaciones que estimase pertinentes. En este sentido, los informes emitidos por la Dirección Xeral de Conservación da Natureza, la Dirección Xeral de Patrimonio Cultural y por el Ayuntamiento de Lalín, consideraron necesario modificar el trazado inicial propuesto para la línea. Por este motivo, en el año 2011 se presentó nuevamente, para su correspondiente Autorización Administrativa, el Modificado del Proyecto Inicial, así como el Estudio de Impacto Ambiental igualmente con sus anexos y el Proyecto Sectorial. Las modificaciones introducidas sobre la traza inicial de la línea supusieron: Para dar cumplimiento al informe de la Dirección Xeral de Conservación da Natureza, modificar unos 6.500 metros de línea aérea. Para dar cumplimiento al informe de la Dirección Xeral de Patrimonio Cultural, ejecutar en subterráneo 319 metros para el cruce con la Vía de la plata. Para dar cumplimiento al requerimiento efectuado por el Ayuntamiento de Lalín, aumentar en más de 1.000 metros el tramo subterráneo de llegada a la subestación de Lalín. La pérdida de los acuerdos previos alcanzados y pagados, de 233 parcelas correspondientes a 70.370 m² de servidumbre, e iniciar gestión con los nuevos propietarios afectados por el nuevo trazado de la línea. El sometimiento del nuevo trazado a nuevo Informe de las diferentes Administraciones y el inicio de nuevos plazos de Información Pública. El 2 de abril de 2013, la Secretaría Xeral de Calidade e Avaliación Ambiental formuló la Declaración de Impacto Ambiental, publicada en el diario oficial de Galicia del 27/05/13, en la que insta a modificar nuevamente el trazado de la línea, para dar cumplimiento al nuevo informe de la Dirección Xeral de Patrimonio Cultural. Por tanto, en el año 2013, para dar cumplimiento a este último requerimiento, se presentó un Segundo Modificado al Proyecto, siendo necesario igualmente modificar el Proyecto Sectorial. Estas modificaciones supusieron: Modificar unos 799 metros de línea aérea, entre los apoyos nº 51 y 53, fuera del área de proyección del yacimiento arqueológico Castro de Catasós. Gestionar nuevamente los mutuos acuerdos para el establecimiento de las nuevas servidumbres de paso de energía eléctrica, con los nuevos propietarios afectados, debiendo asumir nuevamente esta Sociedad el coste de las gestiones que previamente se habían realizado con los propietarios afectados por el trazado inicial. Este segundo Proyecto Modificado fue igualmente informado por las distintas Administraciones Públicas, abriéndose un nuevo plazo de Información Pública donde cualquier persona u organización que se considere afectado puede presentar alegaciones. Finalmente, el 08 de mayo de 2014, el Consello da Xunta aprobó definitivamente el Proyecto Sectorial de Incidencia Supramunicipal. El 9 de mayo de 2014, la Consellería de Economía e Industria, resuelve otorgar a la LAT 132 KV IRIXO-LALÍN la Autorización Administrativa, la Autorización del Proyecto de Ejecución la Utilidad Pública, en concreto, y la Compatibilidad del Derecho minero correspondiente a la solicitud de permiso de investigación Rivas nº 5098. Dicha resolución fue igualmente publicada en el diario oficial de Galicia y en los boletines oficiales de las provincias de Ourense y Pontevedra, contra la que cabía interponer en plazo y forma, Recurso Potestativo de Reposición, o bien Recurso Contencioso-Administrativo. La

construcción de la línea proporcionará un mallado de la red de distribución, y un aumento en la capacidad de conexión de nuevos productores, incrementando la potencia de cortocircuito de la red, además de dotarla de una mayor seguridad ante el fallo de otras líneas. Desde primeros del pasado mes de octubre, las manifestaciones, declaraciones e información que se están trasladando a través de los medios dando en torno a las afecciones de esta línea no están siendo siempre rigurosas, y generan ante la sociedad una situación de rechazo que consideramos no hace justicia al trabajo y las gestiones realizadas durante todo este tiempo tanto por personal de esta empresa como por el personal técnico de la administración que ha informado este proyecto. Desde el inicio del proyecto de esta línea, uno de los criterios que hemos tenido en consideración para el estudio de traza fueron las Fragas de Catasós. Por esta razón se proyecta la instalación de la línea a más de un kilómetro de distancia de dicha masa. Debemos insistir en que, en los estudios previos de trazado, se han tomado en consideración los comentarios de los múltiples Informes remitidos como consecuencia de las distintas consultas realizadas a los Organismos afectados. Los citados informes facilitaron la delimitación de los Espacios Protegidos, hábitats, suelos de especial protección, etc. En ellos se detallan también las múltiples figuras de protección del territorio que se aplican para la protección y conservación de aquellos valores que así se estiman necesarios. En este sentido, queremos poner de relieve que en ninguno de estos informes se hace mención a la existencia de afección al entorno denominado "Fraga de Casas Vellas". Ni dicho entorno nos consta que esté catalogado como Espacio Protegido. No obstante, y a petición del Ayuntamiento de Lalín, se ha realizado un estudio pormenorizado de las opciones disponibles para minimizar o eliminar el impacto en esa zona de arbolado autóctono, que por supuesto cumpla con toda la normativa autonómica y estatal en vigor y que no supongan una modificación sustancial del proyecto que obligue a iniciar de nuevo el proceso de tramitación. Recientemente Union Fenosa Distribución S.A. ha trasladado el resultado de dicho análisis planteando varias alternativas. Entre ellas la de la elevación de la línea que permite evitar la afección a la zona arbolada casi en su totalidad, afectando solo a 6 árboles. Entendemos que esta última solución satisface las peticiones tanto del Ayuntamiento de Lalín, como de las diferentes asociaciones que han reclamado en este asunto y pone de manifiesto una vez más el compromiso con el medio ambiente que tiene nuestra compañía".

8. Como complemento da información recadada a través das numerosas queixas e dos informes referidos tamén mantivemos numerosas reunións cos promotores daquelas e con diferentes organizacións de defensa do medio.

ANÁLISE

1. Unha vez avaliada toda a información aportada dedúcese que o proxecto foi autorizado pola consellería competente seguindo o procedemento legalmente establecido para

proxectos desta natureza. Ademais, incorporáronse os trámites e informes preceptivos (algúns vinculantes) relativos ao exercicio das competencias sectoriais afectadas, entre elas a ambiental e a cultural. No relativo á primeira incorporouse a conclusión do procedemento de avaliación de impacto ambiental a través da correspondente declaración, que foi positiva, pero con condicións de obrigado cumprimento por ter que recollerse na autorización final. Ademais, tal e como subliñan os diferentes órganos da administración e a propia entidade promotora, tamén se realizaron modificacións substanciais do proxecto orixinal que supuxeron que tivera que comezarse o trámite en varias ocasións.

2. Agora a empresa propón a non modificación do proxecto en elementos fundamentais, sobre todo no relativo ao trazado aprobado, e propón como solución alternativa a elevación da liña ao seu paso pola fraga, co que non se afectaría á “zona arborizada case na súa totalidade”, senón “só a 6 árbores”. A empresa sinala que con iso atende ás peticións do Concello de Lalín e das asociacións que reclamaron e se pon de manifesto o seu compromiso co medio ambiente.

3. Porén, postos en contacto coas entidades reclamantes, estas negan que a solución que se menciona sexa a adecuada. Afectaríase de forma considerable a fraga e en xeral a paisaxe. Ademais se constituiría unha servidume na zona, o que leva a que a empresa poda facer os traballos de mantemento da liña, o que afectaría previsiblemente ao resto da masa arbórea. Existen alternativas mais propicias para a protección da fraga no seu conxunto e da paisaxe.

4. O mesmo plantexamento se traslada dende as moitas queixas recibidas mais recentemente, mais de 11.200, un número moi significativo que debe terse en conta aos efectos da avaliar o amplo respaldo ás posicións que rexeitan o proxecto.

5. As razóns as que nos referimos poden concretarse, basicamente, no incumprimento das determinacións do catálogo da paisaxe de Deza, aprobado en 2012, e por tanto tamén á falta de cumprimento da lei da paisaxe de Galicia, e en termos mais concretos á ausencia dunha adecuada avaliación e protección ambiental no que se refire á contorna da Fraga de Catasós, fundamentalmente á fraga coñecida como de Casas Vellas; e tamén, como dixemos, a que a última solución proposta non garante a protección da fraga, senón que polo contrario conleva a necesidade de facer prevalecer o carácter de servidume de paso de liña eléctrica de alta tensión, co que nalgún momento se verán afectadas algunhas e mesmo todas as árbores e os demais elementos da paisaxe e o ecosistema.

6. Tal e como expresan os reclamantes nas diferentes comunicacións tidas con eles, a alternativa proposta ten o grave inconveniente de que prexudica ás árbores mencionadas pola propia empresa e mesmo aumenta o efecto paisaxístico pola elevación e por tanto a maior dimensión da liña. Pero sobre todo prexudicará ao constituírse sobre a fraga no seu conxunto -en especial sobre a Fraga de Casas Vellas- unha servidume das legalmente

recoñecidas para as liñas eléctricas. Esa previsión non so habilita para que a empresa beneficiaria da mesma, Unión Fenosa Distribución, poda facer os trabalos adecuados para o mantemento da liña, senón que mesmo obriga a facelos, polo que de cara ao futuro case de forma inexorable realizaranse todas ou parte das afectacións que agora pretenden evitarse.

7. Polo que se refire á protección do lugar afectado, os diferentes informes sinalan que non se ve afectada a Fraga de Catasós, que ten a protección prevista para os monumentos naturais. O que si resultaría afectado é o lugar pertencente á contorna e coñecido como Fraga de Casas Vellas. Porén, tal e como sinalan os reclamantes nos seus escritos e demais aportacións, esa contorna debe considerarse obxecto dun tratamento específico legalmente vinculante e consistente no que a continuación mencionamos.

A Lei 7/2008, de protección da paisaxe de Galicia, ten por obxecto o recoñecemento xurídico, a protección, a xestión e a ordenación da paisaxe de Galicia, co fin de preservar e ordenar todos os elementos que a configuran no marco do desenvolvemento sostible, entendendo que a paisaxe ten unha dimensión global de interese xeral para a comunidade galega, por canto transcende aos campos ambientais, culturais, sociais e económicos. No seu art. 9 regula os catálogos da paisaxe e sinala que estes son documentos de referencia que identificarán determinadas áreas como de especial interese paisaxístico.

O Catálogo del paisaxe da comarca paisaxística de Deza foi aprobado polo decreto autonómico 171/2012, que sinala, entre outras cousas, que as LAT teñen un impacto severo pola ocupación que fan do espazo. Producen un impacto “que consideramos coma de magnitude alta”.

Respecto da zona se sinala que “os ecosistemas naturais que sobreviven na actualidade foron sometidos ao longo dos anos a unha forte presión antrópica que, se ben en moitos casos supuxo a súa devaluación, noutros as actuacións humanas incrementaron a súa biodiversidade e polo tanto o seu valor paisaxístico. Trataríase de casos tan emblemáticos como o souto que compón a Fraga de Catasós ...”. Tamén sinala que “as Áreas de Especial Interese Paisaxística coinciden cas zonas cunha maior calidade paisaxística dentro do ámbito de estudo. A calidade paisaxística é o grao de excelencia dunha paisaxe, o seu mérito para non ser alterada ou destruída, o seu mérito para que a súa esencia se conserve”. Aténdese os valores “recoñecidos” (LIC, Monumento Natural ...), pero tamén aquelas outras áreas que no apartado de análise foron consideradas relevantes atendendo á súa biodiversidade e a condición de conectores ó ser corredores que faciliten a funcionalidade dos ecosistemas.

Como estratexias e obxectivos de calidade paisaxística se procurará manter a conectividade ecolóxica precisa para o mantemento da biodiversidade e a preservación dos ecosistemas. Non so os espazos protexidos oficialmente teñen valor ecolóxico; por si mesmos só constitúen illas naturais que esmorecerían de non ter conexión con outros hábitats. Deste

xeito o conector é tan relevante como o espazo protexido en si, polo que deben ser identificados para respectalos e preservalos en futuras ordenacións.

Do anterior dedúcese que do catálogo deriva una protección da zona afectada, senón directa, si ao menos no relativo á esixencia dunha especial dilixencia á hora de tratar a protección da paisaxe o de todos os seus elementos nas zonas de interese e nas súas contornas ou conectores. O catálogo sinala tamén que debe procurarse “manter a vexetación preexistente, especialmente a arbórea ...”.

Segundo o catálogo, a principal ferramenta para prever ou corrixir os impactos xerados pola actividade humana en Galicia é o estudo de impacto e integración paisaxística, no que se avaliarán os impactos que os proxectos poidan provocar na paisaxe e as medidas de integración paisaxística propostas polas entidades promotoras. Así, conforme ao art. 11.1 da lei 7/2008, de Protección da Paisaxe de Galicia, todos os proxectos que deban someterse ao procedemento de Declaración de Impacto Ambiental deberán de incorporar no estudo de impacto ambiental un estudo de impacto e integración paisaxística.

Pola súa banda o Convenio Europeo da Paisaxe de 2000 recoñeceu xuridicamente á paisaxe como ben común, establecéndoa como un dereito xeral das poboacións.

8. Da diferente documentación achegada dedúcese que a análise do impacto paisaxístico da liña non foi suficiente como para ao menos chegar a un grado adecuado que permitira preservar a singularidade recoñecida tanto da zona protexida como da súa contorna de conectividade, especialmente a zona singular coñecida como Fraga de Casas Vellas. Isto afecta especialmente á DIA, que a pesar da mención legal que citamos, que obriga a facer na avaliación de impacto ambiental un estudo paisaxístico específico, sen embargo contén un apartado sobre o tratamento desta cuestión que resulta insuficiente e que fai mención so a existencia do propio estudo (“terase especial coidado na aplicación das medidas preventivas e correctoras que se sinalan no estudo ...”) e se centra en valoracións que non se refiren á propia integración paisaxística, senón á restauración e á reposición do terreo para o caso de quedar fora de servizo. O estudo que menciona a lei non é a única obriga neste tipo de procedementos, senón que por enriba da realización do estudo debe facerse un pronunciamento específico e particularizo da administración sobre o mesmo, como corresponde aos instrumentos con esta natureza, as avaliacións ambientais. A consellería competente confirma a existencia do estudo do promotor e o considera suficiente, pero non concreta ou detalla a súa valoración, en especial as causas polas que non aplica medidas correctoras en materia paisaxística, e iso a pesar de tratarse dun elemento fundamental á vista da normativa citada.

9. Esa ausencia de avaliación específica e dunha posterior protección da fraga sucede a pesar de que, polo contrario, si deuse a correspondente análise, que mesmo chegou a producir a

modificación do proxecto, cando o que se coñecía era a afección a un concreto ben cultural e tamén a entrada no núcleo de Lalín, o que deu lugar a parte do soterramento, de acordo coa información aportada.

10. Por último, reforza a liña que sinalamos a recente aprobación polo Concello de Lalín da promoción da declaración da Fraga de Casas Vellas como Espazo Natural de Interese Local (ENIL).

CONCLUSIÓNS

Por todo o sinalado ata agora considerase necesario, en aplicación do disposto no artigo 32.1 da Lei 6/1984, de 5 de xuño, do Valedor do Pobo, facer chegar as Consellerías de Medio Ambiente, Territorio e Infraestruturas e de Economía e Industria, e ao Concello de Lalín, a seguinte recomendación:

Que se promovan as medidas precisas para revisar o trazado previsto para a liña de alta tensión obxecto da presente queixa co fin de que se preserve o interese ambiental e paisaxístico da Fraga de Casas Vellas e en xeral da contorna da Fraga de Catasós, oficialmente protexida, e que en particular se eviten os prexuízos ambientais e paisaxísticos dese trazado mediante o soterramento da liña ao carón da estrada de entrada a Lalín.

Trasladamos o mesmo á empresa promotora do proxecto coa petición expresa de que actúe no senso indicado.

Agradecendo de antemán a acollida ao manifestado nesta resolución do Valedor do Pobo, recordámoslle a necesidade de que no prazo dun mes dea conta a esta institución da aceptación da recomendación formulada, no seu caso, e das medidas adoptadas para darlle efectividade, tamén no seu caso.

Saúdao atentamente.

José Julio Fernández Rodríguez
Valedor do Pobo (en funcións)